

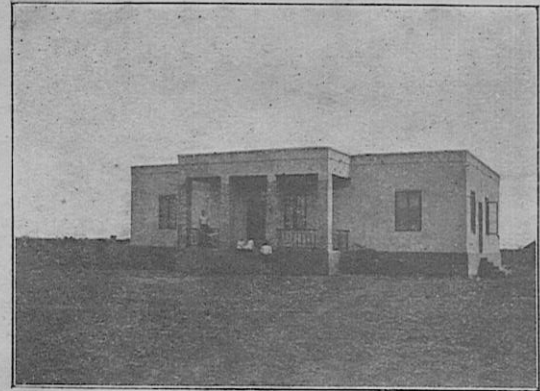
Kypholm
Soc-
Mission

Missionskrifter
— utgivna av
Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

41

På väg till
Boranna-Galla

Skildring av P. Olsson

Stockholm
Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens
Förlags-Expedition

Pris:
Häft. .... 25 öre

GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK

Missionskrifter

utgivna av
Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

41

PÅ VÄG TILL BORANNA GALLA

EN RESA MOT STRÖMMEN

SKILDRAD AV

P. OLSSON

MISSIONSPASTOR

STOCKHOLM
EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXPEDITION

h. 32/528

En resa mot strömmen.

Då jag nedskriver några reseintryck från min färd till Serrenli, vill jag först med några ord omnämna det närvarande

historiska läget

i Serrenlitrakten och brittiska Boranna. Det är mer än ett tiotal år, sedan våra ögon började riktas på Bardera såsom en mellanstation på vägen till Boranna. Vi ville komma uppför Jubaflo den till Bardera, som sedan gammalt varit utsatt på kartan med stora bokstäver. Vi hade nog kännedom om att Bardera låg på italienska sidan av floden; men att på engelska sidan mitt emot endast fanns ett skogssnår, som saknade varje spår av människohand, var åtminstone icke mig bekant. Sedan två år tillbaka har namnet Bardera i våra strävanden att nå Boranna varit utbytt mot Serrenli. Det är helt och hållet ett nybygge på engelska sidan av floden omkring 3 kilometer norr om Bardera. Under år 1909 gjorde Jubalandets provinsguvernör en färd dit upp. Och vid den tiden upprättades där en observationsstation. Nästan samtidigt inrättades sådana i Masarbit och Moyale. Den senare platsen ligger på en omkring 4,000 fot hög berg-

plåtå i Borannalandet, helt nära gränsen för det abessinska intresseområdet. Var och en av dessa observationsstationer hade en helt liten militärstyrka, och kommandantens instruktion var att endast iakttaga och rapportera, vad som försiggick, utan rätt att direkte ingripa i händelsernas gång annat än med råd och varningar. Meningen var att få till stånd en handelsförbindelse mellan Boranna och Serrenli. Naturligtvis följde vi med intresse dessa händelser och hoppades, att där väg öppnades för handel, skulle även bli väg för Kristi evangelium. Det gick emellertid långsamt med detta företag så väl som med så mycket annat i Afrika. De små observationsstationerna voro ej tillräckliga för att vinna detta mål, vilket naturligtvis även regeringen visste; de voro endast ett första steg. Dock åstadkommo de icke så litet för att stävja abessinarnes rövaretag i dessa trakter. Det skedde icke genom striden, ty de obetydliga militärposterna skulle i strid ingenting kunnat uträtta mot abessinarnes rövareskaror. Blotta närvaron av en liten engelsk militärpost gjorde dock rövarne något tveksamma. Icke så sällan övertunno dock rövarne denna tvekan, överskredo gränsen och plundrade på brittiskt område. Observationsposten rapporterade. Engelska sändebudet i Adis Abeba fick saken om hand, och att hans ord vägde tungt, fingo de hövdingar och stormän erfara, som överskridit gränsen för att plundra. Sålunda blev det slut på abessinarnes rövartåg på brittiskt område.

Men därmed var ej saken klar. De olika stammarna inom det brittiska området plundrade varandra. Dessa kunde ännu mindre än abessinarne förstå, att en handfull soldater i Moyale och Serrenli på många hundra kilometers avstånd från varandra skulle utgöra något väsentligt hinder för deras fäderne-

ärvda rövareliv. Naturligtvis undveko de att utöva sin tvetydiga hantering i vaktpostens omedelbara närhet. Deras tilltag rapporterades emellertid, och något uträttades ibland genom de varningar, de respektiva stammarnas överhövdingar fingo. Dessa varningar voro dock icke på långt när så effektiva som engelska sändebudets ord i Adis Abeba. Ofta blevo de föreställningar, som gävos hövdingarne, resultatlösa. Dessa stammar måste först se, innan de trodde på Englands makt. Fördenskull förstärktes vaktposterna, särskilt i Serrenli, förra året. Den moraliska inverkan, detta skulle hava på somalierna, förtogs dock till stor del av en svår sjukdom, som utbröt bland soldaterna i Serrenli. Ett sextiotal dogo, och de flesta av de övriga voro under en längre tid på grund av sjukdom urständssatta att tjänstgöra. Folket menade, att de stora mohammedanska schejkerna i Bardera sände sjukdomen över soldaterna för att hindra engelsmännens framträngande. Bardera har sedan lång tid varit en huvudort för mohammedanismen i dessa trakter. Där är deras förnämsta skola. Soldaterna, som voro nubier och således själva mohammedaner, voro nästan lamslagna av fruktan för sjukdomen. Resterna efter ett och ett halvt kompani kommo ned till Yonti, de flesta sjuka eller svaga av sjukdom. Tre och ett halvt kompani ha sedan sänts upp till Serrenli. (varje kompani omkring 130 man), och över dem synas schejkerna icke ha någon makt, ty hälsotillståndet bland dem är gott. Många menade, att det nu skulle bli krig med somalierna, och det ligger ej utom möjlighetens område, att så kan ske, men det är ej regeringens avsikt. Regeringen vill genom förstärkning av militärstyrkan giva mera eftertryck åt sina ord och förmaningar till hövdingar och folk.

Det är nu regeringens fasta avsikt att få handelsvägen någorlunda trygg.

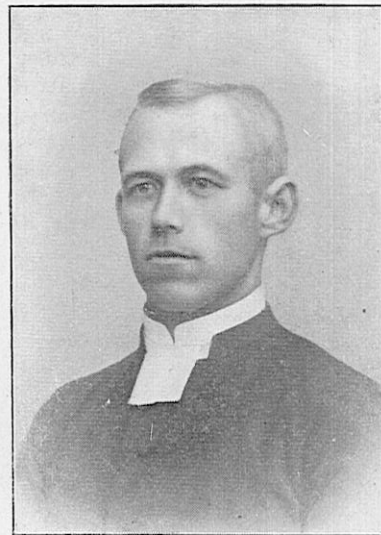
Förlidet års operationer ha nog givit somalierna uppe i Serrenlitrakten åtskilligt att tänka på. Det är dock ej lätt att förmå ett folk, som är så inväxt i rövarelivet, att avstå därifrån. En aldeles ny riktning måste givas åt folkmeningen och rättsbegreppen, och det är i sanning att gå mot strömmen. Regeringens tjänstemän söka nu nå sitt mål genom att med militärpatruller genomströva landet och försöka stifta vänskap med hövdingarne, men på samma gång framhålla, att villkoret för vänskapen är, att de sluta med sina rövaretag och försöka få in ordnade förhållanden bland sitt folk. Denna verksamhet bedrivs för närvarande förnämligast av mr. Hope, som är distriktsguvernör i norra gränsprovinsen. Även en kapten Aylmers opererar i Elwakstrakten i samma syfte. Att vi med intresse följa denna verksamhet, behöver jag ej säga, och det synes oss, som om vägen nu håller på att öppnas. Enligt ett uttalande av kapten Salkeld, provinsguvernör i Jubalandet, ansåg han, att vägen under år 1912 skulle bli öppnad.

Sådana uttalanden gävo mig anledning att söka förverkliga en länge närd önskan att göra ett besök i Serrenli, som anses skola bliva en betydlig handelsplats, där ångbåtarna skola möta karavanerna från det inre av landet. Det var dock ej lätt att komma till klarhet om

rätta tidpunkten för färden.

Provinsguvernören i Jubalandet trodde sig kunna utträta en stor del genom en rådsförsamling (baraza), som skulle hållas i juli eller augusti år 1912 i Serrenli. Dit skulle han kalla storhövdingarne, särskilt från

Mariyehan och Owliyehan. Jag ansåg då, att det vore bättre att dröja med resan dit upp, tills den stora »barazan» vore hållen, så att jag kunde få kännedom om verkan därav. Emellertid kom provinsguvernören tillbaka utan att ha hållit någon »baraza», och ryktet visste berätta, att det nu skulle bli krig, och att tre somalistammar slagit sig tillsammans och spär rat vägen till Moyale. Det visade sig dock snart, att ryktena voro falska, men att provinsguvernören framskjutit sin »baraza» till i sept., och jag råddes att vänta med min resa till efter den tiden. Jag var först betänkt på att följa det rådet, men jag började tvivla på »barazans» magiska kraft över somalierna. Vidare fruktade jag, att om resan framskötes till oktober eller november, vattenståndet i floden kunde göra resan omöjlig för det året och för första hälften av följande år. Vi framlade saken för Herren och kommo till den övertygelsen, att jag ej borde framskjuta resan längre. Jag ser nu tydligt, att det var Herrens ledning. — Skulle jag ha väntat, tills alla hinder syntes undan-

P. OLSSON.

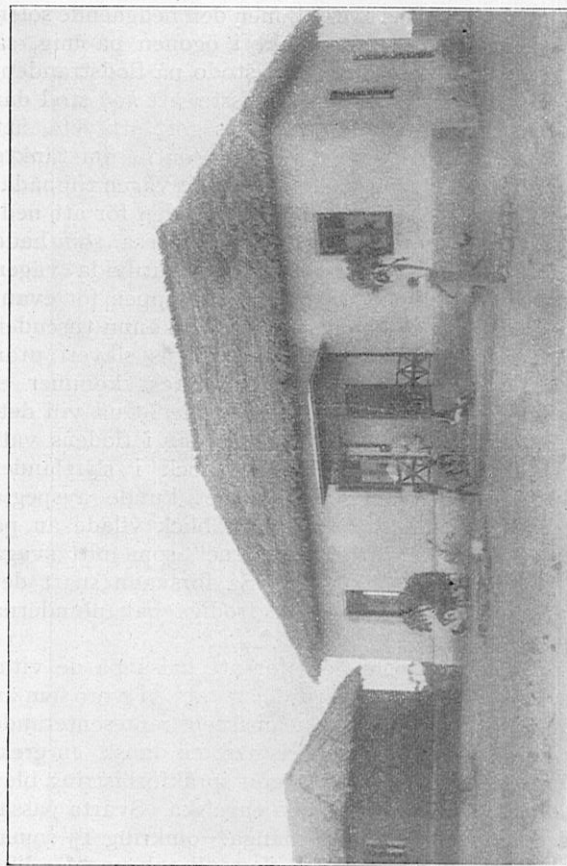
röjda, hade nog ingen resa blivit av, ty missionens väg går mot strömmen och över hinder, liksom jag nu hade att bokstavligen gå emot strömmen och över sandbankar för att komma till Serrenli.

ERIKA OLSSON.

Jag skrev till ångbåtskontoret i Gobwin för att få kännedom om första lägenheten till Serrenli. Svaret blev: »Troligen den 24:de augusti.» Genom ordet »troligen» fick det under afrikanska förhållanden så frodigt växande tvivlet näring. Här få vi dagligen så många lektioner i att tvivla och vänta. Jag trodde därför ej, att ångbå-

ten skulle komma den utsatta dagen. Det blev också brått, när sagda dag kl. 5 på eftermiddagen båten Swaheli blev synlig. I hast hopsamlades mina res-effekter, och vi skyndade ned till flodstranden. Avskedet från min kära hustru och de övriga blev kort. Klockan 5:30 lade vi ut från stranden, och maskinen

YONTI MISSIONSSTATION.

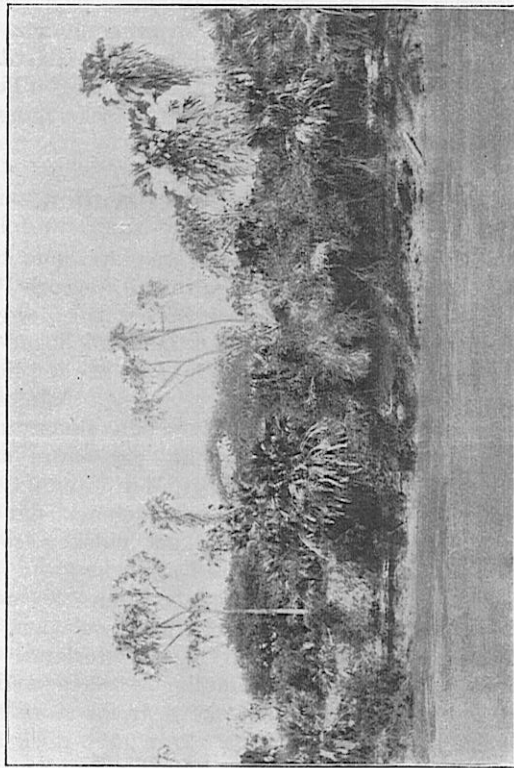
arbetade kraftigt för att övervinna den tämligen starka strömmen.

Det skulle viftas avsked, men den nedgående solen sände sina milda strålar rakt i ögonen på mig, så att jag ej kunde se dem, som stodo på flodstranden, och dock vinkade jag, ty jag visste, att *hon* stod där och även de övriga. Det kändes gott att veta, att det fanns särskilt en i det kära Yonti, som tänkte på mig under färden, och som kände vägen till nådstolen och även ville flitigt begagna den för att neddraga välsignelse över mig och min resa, som hade till mål att taga kännedom om, huruvida vägen djupare in i det mörka Afrika vore öppen för evangelii budbärare. Där inne framsläpa ännu tusenden och åter tusenden sina liv i syndens slaveri utan att känna befriaren, frälsaren. Ack, kommer ej frälsningens timma? Jo, den kommer, Gud vill det!

Den nedgående solen speglade sig i flodens vatten, som, ehuru strömmande, dock i slättlandet bildade en så jämn yta, att det kunde avspegla dagens sjunkande stjärna. Min blick vilade än på solen än på hennes bild i vattnet, som mitt svaga öga bättre kunde fördraga. Så försvann snart det kära Yonti, dolt bakom de frodiga bananlunderna på flodstranden.

Då jag vände mig om för att hälsa på de vita, som voro om bord, märkte jag, att vi voro fem av den hudfärgen, alla kända ansikten, representerande fem olika nationer: en engelsman, en dansk, en grek, en boer och en svensk. Någon språkförbistring blev det dock ej, ty de talade alla engelska. Svarta passagerare funnos icke heller många: omkring 15 somalier och araber för resa till Serrenli och ungefär lika många till olika platser i Gosha.

Efter en kort stunds färd stego dansken, greken och boern av, så att det blev endast kapten Irwin

STRANDPARKI FRÅN JUBA.

och jag, som skulle residera på överdäck den 370 engelska mil långa vägen (flodväg) till Serrenli. Det var lördagsafton, och som båten endast går på dagarna, lade vi upp för nattvila vid $\frac{1}{2}$ 8-tiden.

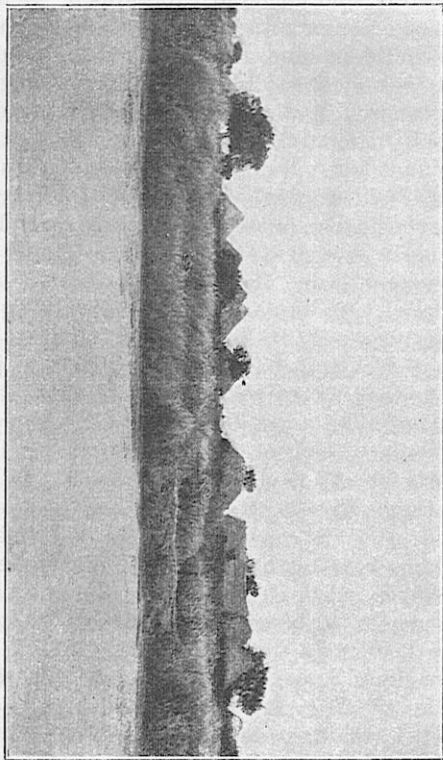
Klockan 5:30 på söndagsmorgonen började båten åter arbeta sig fram mot strömmen, men som det ej gick synnerligen fort och floden därtill är mycket krokig, beslöt jag att jämte ynglingen Petro, som följde mig, gå landvägen för att besöka Zunguni, Koboni och Pageni. Vi fingo sålunda

en söndag till lands och vatten.

Klockan 9:30 kommo vi till en plats, som heter Mvuteni. Där skulle båten taga in ved, jag och Petro stego av för att till fots begiva oss till *Zunguni*, något mer än en timmes färd. *Zunguni* ligger i en bördig trakt. Ett ganska brett bälte utefter floden utgöres av vackra åkrar, som giva goda skördar av majs och simsim (en oljeväxt), och flodstranden är klädd med bananplanteringar; vid andra sidan av det odlade bältet är det skog. Men i andligt hänseende är denna ort en ofruktbar ödemark, där mohammedanismen, masheperedyrkan, vidskepelse och trolldom hålla själarna fångna i syndens garn. Det är förvånansvärt, vilka likheter det är mellan den vidskepelse, som här ännu finnes, och den, som i forna dagar existerat i vårt eget fosterland. Ett exempel från *Zunguni* åskådliggör detta tydligt. Detta år har varit ett klent skördeår för stora delar av Goshä. *Zungunis* bördiga åkrar gävo dock även i år en tämligen god skörd. Folket i *Zunguni* voro dock ej nöjda med den medelmåttiga skörd, de fingo, utan beordrade en berömd trollkarl från *Mdami* att komma och utforska, vilka de voro, som genom sin trolldom hindrat regnet. Trollkarlen kom, mot-

tog sina rikliga gåvor och gjorde sina förberedelser under flera dagar. Sedan utsattes en viss dag, då alla skulle samlas på rådsplatsen, män, kvinnor och barn. Trollkarlen tände sin rökelse och vädrade omkring som en hund i folkhopen. Snart föregav han sig känna lukten av tre personer, som genom sin trolldom hindrat regnet, och dessa personer utmärkte han med ett duktigt slag av sin långa käpp. Enligt goshased skulle dessa sålunda blottade trollkarlar och häxor brännas (häxebränning), torr ved skulle bindas fast vid dem på alla sidor, och så skulle de kastas i elden. Nu vågade de ej för regeringens skull förverkliga denna grymma sed, men de utpekade fångslades och dömdes till att bära i handen ett rödglödgat järn. Kunde de göra detta utan att få brännsår, var deras oskuld bevisad. Jag vet ej, om de ha vågat utföra den domen; troligen blir väl slutdomen förvisning från orten. Det är i denna mörka, andliga öken, mitt ibland bördiga sädesfält, som vår infödde lärare *Benjamin* haft sitt verksamhetsfält sedan i mars. Här är honom förelagt det hårda arbetet att bryta mark för evangeliets utsäde. Utan att vara genomträngd av det medvetandet, att det är Herrens verk, och att vi endast äro redskap i hans hand, går det ej att hålla modet uppe. Han behöver också det stöd och uppmuntran, han kan få genom förböner och kärlekens deltagande. Vi ville därför, då det var möjligt, glädja honom och hans familj med ett besök, även om det blev ganska kort. Vi hunno till *Zunguni* kl. 10:30, strax efter det förmiddagspredikan var slut. Vi funno alla vid god hälsa, sjöngo tillsammans ett par sånger, hade gemensam bön, varefter vi måste skynda i väg till *Koboni*, så att vi kommo före båten. *Koboni* är en ännu nyare plats för vår verksamhet än *Zunguni*. Endast sedan juli har en infödd vid namn

GOSHAHY, SEDD FRÅN FLODEN.

Isak försöksvis varit anställd där såsom evangelist. Han har ännu icke något riktigt hus att bo i, utan vi ha åt honom hyrt en liten hydda, som måste tjäna till sovrum, matrum, arbetsrum och kök för honom, hans hustru och två halvväxta barn. Jag hoppas, att han skall få ett bättre hus till jul. Vi hunno dit strax efter kl. 1. Vi vågade ej dröja länge; vi endast samtalade om det allra nödvändigaste. Isak sade sig icke ännu ha mött någon fiendskap vid förkunnandet av frälsningens budskap. Folket i denna by har alltid vid våra tillfälliga besök visat oss större vänlighet än i någon annan by i Gosha. Detta har nog också medverkat till att denna by blivit vald till evangelistens hemvist. Eljest hade det ju legat nära till hands att bestämma sig för den 20 minuters väg därifrån belägna *Pangeni*, där regeringen har vilohyddor, och varest överhövdingen för nedre Gosha bor. Isaks verksamhet skall naturligtvis utsträckas även till *Pangeni*, och för att underlätta hans arbete där, varest han möter ett mera aktivt motstånd, ha vi köpt en liten hydda, så att han kan samtala med folket i egen lokal.

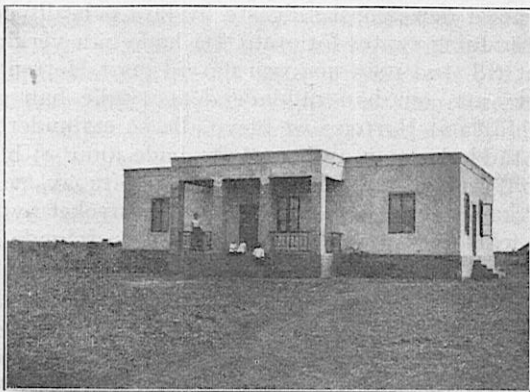
I *Pangeni* skulle vi träffa båten kl. 2. Vi voro där 5 minuter före den utsatta tiden. Ingen båt syntes till, och vi slogo oss ned vid hamnplatsen i ett skjul, som ofta får tjäna som »rådhus». Då vi suttit en stund, kommo först några barn och sedan äldre, och vi började ett samtal med dem. Först rörde samtalet sig om huruvida orättfärdiga människor kunde väntas lära Guds väg rätt. Vi kommo till den slutsatsen, att så ej gärna kunde vara fallet. På frågan, om slavhandel och slavjakt kunde anses för rättfärdiga gärningar, voro de strax färdiga med svaret, ty de flesta av dem hade själva varit slavar och lidit av slaveriets tyranni. Jag drog därefter slutsatsen och frågade, huru de, som lidit så myc-

ket av somaliernas och arabernas orättfärdighet, kunde mottaga deras undervisning i religion, då de förstått, att orättfärdiga människor icke gärna kunde lära Guds väg rätt. Något klart och direkt svar fick jag ej på den frågan, men det kom så småningom fram, att de blivit påtvingade mohammedanismen, då de voro' slavar, och sedan hade de fortsatt däri. Talet kom då in på frivillig gudsdyrkan och slavisk, och de medgävo, att slavisk gudsdyrkan eller den, som ej går av hjärtat, är värdelös inför Gud. Vidare fäste jag deras uppmärksamhet på, hurusom vi hade att akta på *allt* Guds ord. Vi hade icke rättighet att, såsom mohammedanerna göra, utvälja något, som vi tyckte om, och förkasta det övriga. Jag frågade dem därvid, om ej Moses lag (Taurati) Psalmerna (Zaburi) och profeternas skrifter samt Nya testamentet (Injili) vore Guds ord. De erkände allt detta vara Guds ord. Då påvisade jag, huru illa de handlade, som ej togo kännedom om dessa böcker, ehuru de erkände dem som Guds ord. De svarade: »Vem skall undervisa oss? Vi kunna icke läsa.» Jag menade, att om de verkligen ville ha kännedom om Guds ord och bådo honom därom, skulle han för visso bereda dem tillfälle att få kännedom om sitt ord. Slutligen fäste jag deras uppmärksamhet på att det icke vore nog för oss att lyssna till vad våra schejker och ledare sade, utan det vore säkrast, att vi själva toge reda på, vad Guds ord lärde; ty eljest vore vi såsom blinda, som icke se vägen utan gå, dit ledaren för dem. Om det då vore orättfärdiga ledare, såsom vi förut kommit underfund med, så kunde de leda oss i fördärvet. På deras begäran berättade jag sedan för dem om Gabriels besök hos Maria, om Jesu födelse i Betlehem, om änglarnes budskap till herdarne därom, att frälsaren var född för dem. Därefter

fingo vi höra, att båten kom, över två timmar försenad, och vi skildes. Klockan 5:30 kommo vi till *Jamama*. Där skulle båten lossa en del av lasten, och vi stannade där över natten. Sent på kvällen hade jag ett ingående samtal med kapten Irwin om andliga ting: om behovet av en frälsare, och att det verkligen finnes en sådan, vilket han ibland tvivlade på. Till sist berättade han på sitt livliga sätt om ett skeppsbrott, då han med fyra kamrater svävade i den ögonskenligaste livsfara och allt hopp om räddning syntes förlorat. Då hade han verkligen ropat till Gud i sin nöd och därvid givit Herren det löftet, att om han räddade dem, skulle han giva sitt hjärta åt Herren. De blevo alla på ett underbart sätt räddade, men av hans löfte hade ännu ej blivit någon verklighet. Nu plågades han ofta av tvivel, eller kanske plågades han ibland lika mycket av att han icke kunde tvivla. Då vi skildes, frågade han mig med tårar i ögonen, om jag vore alldeles viss på, att det fanns en frälsare. »Ja», svarade jag, »och jag är också fullt viss om, att han både vill och kan frälsa er». Han tryckte hårt min hand, tackade för samtalet, och vi skildes, och även den söndagen hade gått till ända.

Måndagen den 26:te lämnade vi *Jamama* klockan 6, togo in ved i *Mdami* och kommo till *Mofi* kl. 1:30, den sista av våra utposter. Maskinen arbetade icke riktigt väl, eljest hade vi kommit fram lite tidigare. Mitt besök i *Mofi* blev kort, endast medan de togo in ved. Den påpasslige kristne ynglingen *Yohana* kom ned till floden, innan vi hunnit riktigt fram, och då han såg mig, fick han brått att väcka de i sin bästa middagsvila slumrande, och innan vi hunnit lägga till, var broder *Lundin* nere vid hamnen. Det var kärt att få trycka deras händer och få tala några ord med dem om det, som mest låg oss på

hjärtat. Sedan sades farväl till den sista utposten för evangeliets budbärare på detta håll. Det kändes vemodigt att tänka på de stora områden, som nu lågo framför mig, fullständigt saknande evangeliets budbärare. Ett gryende hopp var det ju, att min resa föranlett av de ljusnande utsikterna att få sända ljusbärare längre in till dessa Afrikas mörkaste trakter. Under det ljusa förhoppningar och

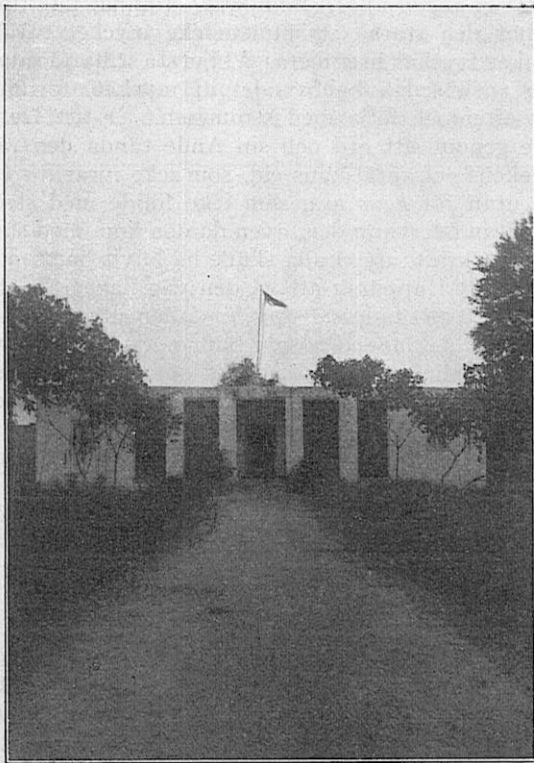
MOFI MISSIONSSTATION.

fruktan för ledsamma bakslag blandade sig med varandra i mina tankar, förde båten oss framåt mot strömmen, och mer än en gång erinrades jag om, att missionen har att arbeta sig fram mot strömmen. Kaptenen var icke riktigt belåten, ty eldarne kunde icke hålla ångan uppe i fullt tryck, vilket väl hade behövts, ty den hårt lastade släpprämen låg med relingen nästan vid vattenytan och påverkades starkt av den motspänstiga floden. Hur är det med oss i vårt missionsarbete? Att vi ha att gå mot ström-

men, känner var och en, som en liten smula varit med. Ja, vi få rätt ofta känna, att det riktigt forsar emot oss.

Ha vi ångan uppe i fullt tryck? I annat fall kunna vi mot den starka strömmen icke mycket uträdda. Sjunker trycket litet mera, så få vi stå stilla på samma plats, och sedan behövs det ej mycket, förrän vi giva efter och följa med strömmen. O, att Herren finge genom sitt ord och sin Ande tända den rätta kärlekens och nitälskans eld, som icke ivrar för egen ära utan för *hans* ära, som icke följde med strömmen utan övervann den, även då den kom med sådan forsande kraft, att vi alla skulle ha blivit bortsopade, om vi fått i uppdrag att gå den väg han gick. Han icke blott arbetade sig upp för fallen utan sprängde även bort de hälleberg, som bildade de för oss oöverstigliga fallen. Många för oss oöverstigliga hinder anträffa vi ännu på missionens väg, men även dessa tager han bort; dock, mot strömmen måste vi gå, och därför är det av nöden, att ångan hålles uppe genom den himmelska elden i våra hjärtan.

Vi nådde *Mungie* på aftonen, där vi lossade 14 ton trävirke från lastprämen, och kaptenen sade med tillfredsställelse: »Nu har prämen blifvit lättare, särskilt i fören. Nu skola vi med lätthet hinna *Jilib* och *Alexandra* i morgon.» Men hur gick det? Hade ångtrycket varit något svagt föregående dag, blev det nu ännu sämre. Det var icke långt lidet på dagen, förrän kaptenen var i misshumör och förelade maskinisten och eldarne, att de måste hålla ångan uppe, så att vi åtminstone hunne till *Jilib* på kvällen. »Vattnet i floden», sade han, »tillåter sjöfart endast 6 månader på året, de andra sex månaderna kunna vi ingenting göra. Vi måste därför försöka draga nytta av våra dyrbara båtar denna korta tid». Ja, tiden är kort även för oss. Vi

REGERINGSSTATION I ALEXANDRA.

måste utnyttja de möjligheter, som finnas. De, som vilja vänta, tills vi ej behöva gå mot strömmen, få vänta, tills vattnet rinner från Indiska Oceanen upp till Boranna Galla, men vi förstå, att de få vänta för länge. Därför upp med ångan, så att vi kunna gå mot strömmen, medan det finnes vatten i floden. — Men det är ej så lätt att få upp ångan. Kaptenens förmaningar syntes förgäves, ångtrycket blev sämre, och kaptenens misshumör växte. Till sist kommanderade han stopp och kastade ankar för att få upp ångtrycket. Medan båten stod stilla, lyckades man få upp ångtrycket, men vi hade icke gått länge, förrän trycket sjönk igen, och hoppet att uppnå Jilib på kvällen måste uppgivas. Kaptenen hade förutom den anförda orsaken även andra skäl för sin önskan att komma till Jilib på kvällen. Matförrådet var nog så litet, och han hoppades därför få köpa höns och ägg och kanske även någon get. Dessutom hade han i Jilib en god vän, Capitano Patassi, som han nog hade hoppats att få tillbringa en glad afton med. Hans misräkning ökades betydligt följande dag, då han fick veta, att italienska guvernören varit i Jilib den kvällen, och att de väntat med sin »dinner» ända till kl. 9 på kvällen, för att Irwin skulle få vara med. Men allt gick han miste om, ty han hade att gå mot strömmen utan att ha ångan uppe. Må vi se till, att vi ha ångan uppe, eljest kanske vi komma för sent till den stora måltid, som är tusen gånger mer värd än en guvernörs middag! Gud hjälpe oss! Strömmen är stark och ångtrycket nog så svagt.

Men vad var orsaken till att de ej kunde få upp ångan, oaktat den torraste och bästa veden utvaldes och det rördes och bökades ständigt i eldstaden? Kaptenen hade nämligen hotat eldarne med att göra avdrag på deras lön, om de ej höllo god fart. Orsa-

ken skulle utforskas på kvällen, då vi kl. 5:30 lade till vid södra ändan av *Towataön*.

Maskinisten och eldarne uppkallades, och en undersökning av maskinen skulle göras på natten. Sedan fastslogs, att det varje afton skulle antecknas i loggboken, om det varit »good steam or not», (kraftig ånga eller icke), och för varje dag ångan icke varit god, skulle avdrag göras på lönen för maskinpersonalen. Vartill ledde nu undersökningen? Jo,

tuberna voro icke rena

så att elden icke kunde cirkulera och upphetta ångpannan tillräckligt. Ja, nog blir det sot i tuberna, om de icke omsorgsfullt rengöras varje kväll. Vi behöva också giva akt på våra hjärtan. Huru lätt avsätter sig icke jordesinne, själviskhet, synd och orenlighet i vårt hjärtas tuber, så att den heliga elden icke kan cirkulera och hålla det heliga sinnet, den heliga energien uppe, som skulle sätta oss i stånd att gå mot strömmen. Vi böra noga se efter i loggboken varje afton, om det varit »good steam», och jag fruktar, att vi allt för ofta finna, att ångan varit nog så svag. Må vi dock ej slå oss till ro med att säga: Det kan ej annat vara i denna ofullkomlighetens värld, utan när vi upptäcka, huru världs- och jordesinne och själviskhet avsatt sig i våra hjärtan, må vi då taga itu med rengöringen. Då maskinisten kommit underfund med, att det var sot i tuberna, som utgjorde hindret, fingo eldarne arbeta i bortåt tre timmar med rengöringen. Nog hade jag hört, att de varit i tuberna och rasslat något varje kväll, men det var snart gjort, »ty», sade de svarta eldarne, »bwana (herrn) ser icke i tuberna», och det var nog sant, men det märktes på farten.

Vi behöva icke förtvivla, även om det ser förtviv-

lat ut, men reningen av våra hjärtan måste vara av rätta slaget. Icke en köttslig renhet genom bockabod och kalvabod eller strödd aska av en ko, icke heller en rökelse från gärningarnas tabernakel. Herren har ställt det så väl för oss. [Vi ha en öppen brunn emot all synd och orenlighet. Vi ha en reningskälla, till vilken vi ha fri tillgång. Därför fram till korset! Där dömes världssinnet, orenheten och själviskheten såsom på ingen annan plats. Men Gud vare lov, den icke blott dömes; där finnes rening, verklig rening, förlåtelse och frigörelse. Där löses samvetet, ty den förlätta synden har förlorat både sin domsrätt och härskaremakt.

Följande dag satt kaptenen förnöjd på däckets och sade: »Det är som en musik att höra maskinens raska och jämna slag, och det är en lust att se båtens och prämens svallvågor, som vittna om, att det är fart även mot strömmen». Ja, att det var fart den dagen, det fingo några unga somalier erfara. De hade till fots begivit sig från södra ändan av *Towataön* till *Jilib* för att där åter gå om bord, men de kommo för sent och hunno upp oss i *Alexandra*, där vi dröjde åtskilligt. Komna om bord frågade de: »Huru kommer det till, att båten gått så fort i dag?» De fingo till svar: »Tuberna äro rena i dag.»

Huru skulle icke både vänner och motståndare bliva förvånade över farten i missionsarbetet, både det inre och yttre, om i den missionerande församlingen begyntes ett allmänt dagligt och grundligt rengöringsarbete av rätta sorten från världssinne, själviskhet och allt sådant ont, som låder vid oss. Då skulle det bliva som en musik att höra missionsmaskineriets jämna, raska slag och se den goda farten trots nödvändigheten att forcera en stark motström.

Missionsverksamheten under resan.

Även under försöken att göra frälsarens namn känt på båten fingo vi erfara, att strömmen var emot. Man kunde här särskilja tre olika strömdrag: mohammedanismen, den hedniska vidskepelsen, varav mohammedanerna också ha det mesta kvar, samt de namnkristnas okristliga liv och handlingssätt.

Vid det religiösa samtal, jag hade med kapten Irwin ovannämnda söndagskväll, då han syntes ganska rörd, begagnade jag mig av tillfället att få ett löfte av honom. Jag sade: »Det har varit söndag i dag, och jag hade tänkt, vi skulle ha haft något slags gudstjänst om bord, men på morgonen syntes ni vara något klen, och sedan har jag gått landvägen nästan hela dagen.» Han svarade: »Varför sade ni det icke åt mig? Jag skulle blivit mycket glad däråt.»

Jag förstod nog, att det icke låg så mycket i orden som det kunde synas, men jag tänkte dock försöka draga nytta därav. På måndagskvällen sade jag till kaptenen: »Er skrivare (en kristen från Mombasa, men ty värr ingen »god kristen») är en god sångare, och jag har en kristen yngling med mig. Har ni något emot, att de komma upp på däck, och att vi sjunga ett par sänger och läsa ett kapitel tillsammans?» Han svarade i sin artigaste ton: »Visst icke». Och jag trodde mig ha kommit ett stycke fram mot strömmen och gav Petro order att skyndsamt göra undan sina sysslor, sedan skulle vi sjunga, men under tiden hade Irwin hämtat sig från överumplingen och sade: »Det är nu redan sent, och min skrivare är trött. Jag tänker, vi måste vänta tills en annan dag.» Med kännedom om Irwins sinnelag var överraskningen för mig icke så stor, men med vemod måste jag erinra mig, att för den som tjänar synden, är tiden aldrig läglig att höra

sanningen. Irwin sade god natt, och jag kallade min gosse, och vi läste i all stillhet ett kapitel tillsammans och bådö. Följande afton kom nog Irwin ihåg, att han föregående kväll höll på att komma i fällan. Han syntes därför ovanligt tålig, ehuru kocken blivit åtskilligt försenad med att få maten färdig, och då vi hade ätit, gav han order om, att det skulle vara tyst, ty kl. var 9. Jag kände då, att strömmen var stark, och det syntes mig omöjligt att forcera den. Jag kunde endast framlägga min oduglighet och oförmåga för Herren, som allena kan hjälpa. Följande afton togo vi det på ett annat sätt. Vi lågo förtöjda vid stranden, och jag märkte, att maten skulle bli sent färdig även den kvällen. Jag tillsade min gosse att tända lyktan, och vi gingo upp på stranden just bredvid båten. Det var härligt mänsken och sval luft. Några av folket i den lilla byn, där vi lågo, voro tillstädes. Jag uppmanade den kristne skrivaren att komma, så skulle vi sjunga en sång, men han hade så brått med räkenskaperna. Jag menade, att det ej skulle taga många minuter i anspråk. Ja, en annan gång skulle han komma. Mot strömmen, tänkte jag med vemod. Jag är ingen sångare, och den ynglingen, som följde mig, är icke mycket bättre i den konsten. Vi togo emellertid upp en sång, och icke så få av besättningen och passagerarne kommo upp på stranden. Jag läste första delen av Luk. 1. Jag hade ej hunnit långt i min läsning, förrän även kaptenen kom upp och satte sig bredvid mig. Vi läste, bådö och sjöngo en stund, och jag tackade Gud därför. Följande kväll skulle vi försöka detsamma, men det syntes icke tjänligt. Jag sände Petro att söka skrivaren, men han stod ej att finna. Irwin hade gått in i sin hytt för att vila, och det kunde han ju även behöva, ty han hade stigit upp kl. 1 på natten och gått i mänskenet för

att så snart som möjligt hinna över sandbankarna, ty vattnet sjönk varje dag. Tämligen nedstämda gingo Petro och jag upp på stranden; vi lågo mitt i skogen, jag läste ett kapitel och bad; endast en arab-yngling var närvarande. Men innan jag slutat, kommo rätt många upp på stranden, och jag måste begynna igen och läste då Luk. 1: 26—38 och talade något däröver. Därefter sjöngo vi, och männen tyckte, vi slutade allt för fort. Herren hjälper oss ett stycke framåt. Följande afton lågo vi i en liten skogsby på italienska sidan, och jag tror, de flesta av byns invånare kommo ned till stranden, och då vi begynte sjunga, kommo både Irwin och skrivaren och nästan allt folket på båten. Jag berättade om Jesu födelse och änglarnes budskap till herdarne och talade något däröver. Den aftonen hade Irwin en av sina bättre stunder, och då jag slutat, bad han mig översätta till folket, att han önskade, att vi skulle samlas varje afton kring Herrens ord, och han ville också komma med och önskade, att hans folk skulle komma och höra. Men stackars Irwin, han höll dåligt den del av löftet, som var bindande för honom, och detta hade naturligtvis även något inflytande på hans folk. Jag väntade icke heller särdeles mycket av hans löfte. Men mohammedanerna tyckte nog, att det började se farligt ut, ty araberna samlade de rättrogna och höllo en serenad minst en timme. De ropade alla med full hals: »La Illaha illa Allah», det vill säga: Det finnes ingen Gud förutom Gud, och det är ju en sanning, som bör genomtränga varje människas hjärta, men icke desto mindre påminde detta ropandet om Dianaropet i Efesus, i synnerhet som de ropande själva ej låtit sig omskapas till hjärta och sinne, utan inskränkte ordens betydelse till att icke tillbedja avgudar samt att hålla några yttre stadgar. Vi väntade, att detta

skulle upprepas varje afton för att förtaga verkan av våra andaktsstunder, men det blev ingenting av följande kväll. Jag vet ej, om det berodde på, att kaptenen då var mycket ond, och han saknade icke heller skäl att vara lite misslynt. En matros hade kommit in i köket och ville koka mat, och då stod vår soppa över elden. Matrosen tog soppan och kastade den i floden. Kocken kom upp gråtande och omtalade händelsen. Då kokade vreden över, och en kort rättegång hölls, där endast Irwin förde ordet, men det gjorde han så, att det hördes icke blott över båten utan ett gott stycke inåt land. Slutklämmen blev den, att matroserna icke skulle få koka i köket vidare utan gå upp på stranden och koka sin mat på kvällarna, och på dagarna fingo de vara utan. Vi satte oss till vår »dinner» minus soppan, och nog blevo vi mätta ändå, men Irwin räknade upp allt gott, han gjort mot sitt folk, och så betedde det sig på ett sådant sätt. Det var nog mycken sanning i vad han sade, ty han behandlar sitt folk väl, då han ej är ond, och av alla de hotelser, han uttalar, då han blir retad, blir i regel ingen verkställd. Det är med hans hotelser såsom med hans löften: man får ej fästa sig för mycket vid dem. Det blev även så med de hotelser, han uttalade den aftonen, ty jag såg aldrig, att folket kokade på stranden.

Mohammedanerna höllo sig tysta icke blott den aftonen utan även den följande, och snart steg deras schejk av, och de hade ingen, som ledde dem. Med avseende på våra andaktsstunder på kvällarna var det växlande. Ibland kändes det gott och ibland tungt. Att dela ut medicin gick däremot bättre. I nästan alla byar, där vi lade till, var det några, som hade sår, som skulle förbindas, eller behöfve de febermedicin. Det var förvånansvärt, att folket

i byar 100-tals kilometer från Yonti ropade från stranden, då de fingo se mig, att de ville ha medicin. Endast en gång märkte jag någon motvilja mot medicinen. Det var i en by norr om Towataön, kallad Belled yerr. Jag frågade en yngling med ett sår på benet, om han ville ha medicin, men han skakade på huvudet. Strax därefter kom en kvinna och en man med sina sår, och då jag förbundit dem, hade sagde yngling besinnat sig och ville bli förbunden. Det är lätt att dela ut medicin, men att göra medicinutdelningen riktigt fruktbarande för det direkta missionsarbetet är nog ej så lätt, därtill fordras vishet från Herren.

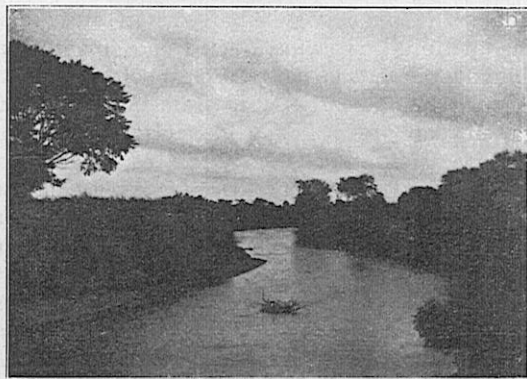
Några geografiska uppgifter

ville jag nu försöka lämna. Flodområdet mellan Yonti och Serrenli uppdelas vanligen i tre delar: nedre Gosha, övre Gosha och Saghaliområdet.

Nedre Gosha sträcker sig från Yonti till södra ändan av Towataön, en landsträcka på 80 kilometers längd. Det är inom detta område vi upptagit missionsverksamhet, nämligen i *Yonti*, som ligger 17 kilometer från Jubaflodens mynning vid Gobwin, i *Zunguni* 16 kilometer norrut, i *Koboni* ytterligare 6 kilometer högre upp, samt slutligen i *Mofi* 16 kilometer norr om sistnämnda plats. Från denna vår nordligaste missionsstation är det 40 kilometer till södra ändan av Towataön. Största delen av nedre Gosha är odlingsbar mark, på många ställen ganska bördig. Icke obetydliga sträckor äro odlade, men ännu finnes mycken ouppodlad mark. På en stor del av denna sträcka går ett skogsbälte parallellt med floden på ett avstånd av ibland blott en kilometer, men ibland ökas avståndet till flera kilometer.

Övre Gosha börjar med Towataön, som bildas av

en gren av Jubafloten, kallad Wobi yerr (lilla floden). Wobi yerr skiljer sig från huvudfloden 32 kilometer norr om *Alexandra* och förenar sig åter med Juba 10 kilometer söder om nämnda plats. Ön har sålunda en längd av 42 kilometer, och bredden varierar mellan 3 1/2 och 6 kilometer. Jordmänen är här mycket god och regnmängden åtskilligt större än i nedre Gosha. Landet är endast delvis uppodlat, och mycken odlingsbar mark ligger

PARTI FRÅN WOBİ YERR.

ännu obrukad. Utmed Wobi yerr finnas betydliga skogstrakter, synbarligen en fortsättning av det i nedre Gosha förefintliga skogsbältet. Det mesta folket på ön lär bo vid Wobi yerr. Om odlingsbar mark av någon större utsträckning finnes på västra sidan av Wobi yerr, har jag mig icke bekant. Till Övre Gosha räknas ett område av 80 kilometer norr om Towataön. Detta område utgöres till större delen av skogstrakter, helt visst mycket bördig mark men på engelska sidan av floden icke mycket bebyggda.

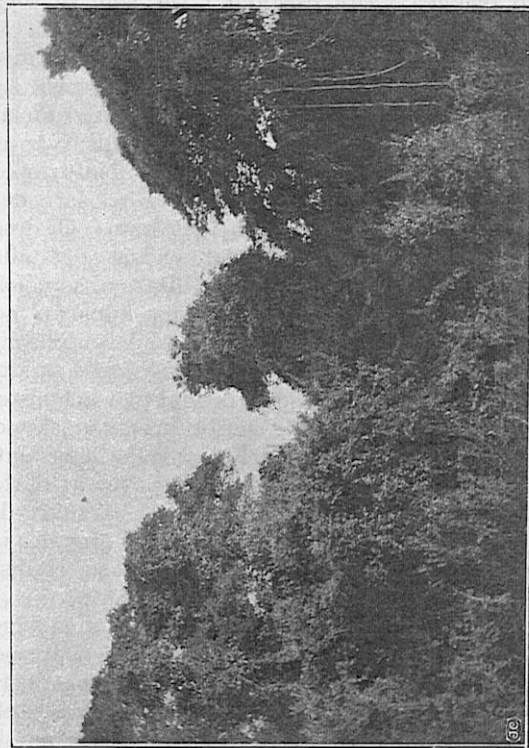

Endast några små byar här och där i skogen, och en hel del av dem äro nog rätt nya. Det har förut varit kient beställt med tryggheten, men det säges, att nu, sedan engelsmännen upptagit Serrenli och där förlagt en del soldater, ha folk börjat slå sig ned dels i denna del av övre Gosha och dels i Saghaliområdet. Därtill bidrager nog också en karavanväg, som nu är upphuggen mellan Yonti och Serrenli.

Då jag talar om skogstrakter, få vi ej tänka på sådana värdefulla skogar, som vårt land har att erbjuda. Här finnas nog dyrbarare träd, än våra skogar ha att bjuda på, men det finnes ingen »skog» av dylika träd, utan ett träd här och ett där, till vilket man har att arbeta sig fram genom att nedhugga en mängd buskar och onyttiga träd, sammansnördade med tusentals slingerväxter. Någon skogsindustri i stort torde det därför ej kunna bli fråga om här. Något skulle dock helt visst kunna göras, så att åtminstone dörrar, fönster och möbler kunde tillverkas för provinsens behov.

Från nyttighetssynpunkt ha dessa i evig grönska prunkande skogar icke särdeles mycket att bjuda. Vilken vila för ögat är dock icke denna frodiga grönska i motsats till den torra, förbrända öken-slätten, som ofta ger en mycket tröstlös anblick. Praktfulla vyer te sig på många ställen för resande uppför Jubaflo den.

Dessa skogar äro en bild av naturfolken här ute. Det är en viss livsfriskhet hos de flesta av dem. En livsfriskhet, som ofta saknas bland de till icke ringa del blaserade folken i den civiliserade världen. En civilisation utan levande kristendom tär betänkligt på folkens livsrot. Dock, trots det att en tilltalande livsfriskhet möter oss vid en ytlig beröring med dessa naturfolk, lik den sköna anblicken av de grönskande skogarna på Jubaflodens stränder, lida

SKOGSPARTI FRÅN JUBA.

dock dessa folk en betänklig brist på det, som är gagneligt för människor och tacknämligt för Gud. Därför är det långt ifrån riktigt att säga med några ytliga kännare av naturfolken: Låt dessa folk vara! De äro lyckliga i sitt tillstånd. De, som så säga, känna helt visst icke själva, vad verklig lycka är. Det är, som om någon skulle från nationalekonomisk synpunkt säga om dessa grönskande skogar: Låt dem vara, hugg icke ned dessa resliga träd för att plantera majs och bomull och andra kulturväxter. Men det är ej blott det, jag vill säga: Naturfolken få ej vara i fred, även om *vi missionärer* låta dem vara. Civilisationen tränger ohejdat fram, och dessa arma naturfolk få sig tilldelat endast det allra sämsta av civilisationen — en civilisation, som icke blott saknar kristendom utan även kunskap och moral. Det kommer att hastigt tära på dessa folks liv. Det skulle bli en mörk tavla, om jag skulle skildra, vad dessa folk få lära av ogudaktiga kolonister, handels- och tjänstemän. Därför måste vi skynda att rädda de döende och icke »skynda långsamt», oaktat vi ha att gå mot strömmen. Det är därför jag ivrar för att evangelii budbärare, så snart det låter sig göra, må vara redo att gå till Moyale, innan mohammedanismen och den gudlösa civilisationen hunnit för långt i sitt förstörelseverk.

Innan jag lämnar Gosha, vill jag även säga något om folkmängden. I hela Gosha, övre och nedre och på bägge sidor om floden, skulle enligt senaste statistiken finnas 48,000 invånare. Av dessa skulle 36,000 bo på italienska sidan och 12,000 på engelska sidan. Huru däremot fördelningen är mellan övre och nedre Gosha, har jag inga uppgifter om. Man håller före, att folket i övre Gosha och Saghaliområdet börja flytta över på engelska sidan, då de nu ha större trygghet där än förut.

Saghaliområdets nedre del är ganska likt Gosha ovan Towataön. Skogar med ett och annat nybygge, dock mest på italienska sidan. En och annan liten kanot kunde man få se bunden vid den skogklädda stranden utan att eljest se något spår av de människor, som de tillhörde, waboni, ett egendomligt folk, som lever av jakt och fiske. De av detta folk, som bo här uppe i skogarna, visa sig icke för européer. Nere i Gosha ha vi åtskilliga små byar av denna folkstam, där de också börjat idka något jordbruk. De äro utan tvivel dessa traktens urinvänare, och jag hoppas en annan gång få tillfälle att lämna flera upplysningar om dem.

Ju längre man skrider fram mot Serrenli, märkes det allt tydligare, att skogsbältet vid flodens strand blir smalare, och gång på gång ser man rent av en lucka, och det ökenartade Somalilandet sträcker sig ända fram till flodstranden. På sådana platser finnas även vattningsställen för somaliernas boskap, mest kameler.

Nu började även en och annan bergås att synas, icke synnerligen höga, 4 till 500 fot över havet, men för dem, som komma från slättlandet, te de sig som riktiga berg. På somliga ställen gå de ganska nära floden. De förete en skiffrig formation med skarpt markerade lager.

Passadvinden kännes mindre här uppe och solen något starkare. Avståndet från norra ändan av övre Gosha till Serrenli är 160 kilometer. Således skulle hela avståndet från Gobwin till Serrenli vara nära 400 kilometer, men flodvägen är 600 kilometer.

Till sist vill jag även nämna något om regeringens

framtdsprojekt för Gosha.

Det går ut på att göra hela nedre Gosha till ett land för vita och hänvisa de av goshafolket, som

ej vilja arbeta hos de vita farmarne, till Towataön. Redan 1905, då jag var med kapten Salkeld på en ångbåtstripp till Workoy tillsammans med en österrikisk greve, Cudnoff, sade Salkeld, att denna trakt skulle bli upptagen av vita kolonister. Greve Cudnoff skulle då starta en bomullsplantage vid Workoy. Han anställde 50 arbetare, men hans företag misslyckades alldeles, och intet spår därav finnes kvar. Salkelds bemödande att få hit kolonister syntes ej krönas med framgång, och det var ej att undra på, då en f. d. guvernör för Ost-Afrika, Charles Eliot, vid den tiden skrev en bok om Ost-Afrika, som karakteriserade Jubalandet såsom ett onyttigt land. Han hade dock ej sett mer än Kismayu och Gobwin.

År 1908 togs ett litet steg framåt i kolonifrågan. Åtskilliga ansökningar om land inkommo, och snart blevo farmar uppmätta och numrerade från Yonti till Workoy, en sträcka, som icke var upptagen av infödda. En grek startade en bomullsplantering mellan Gobwin och Yonti. Han skaffade stora ångplogar, men redan följande år var hans rörelsekapital förbrukat, utan att något resultat vunnits, och hans stora ångplogar stodo där som fågelskrämmor.

Så kom 1910 den nye guvernören Sir P. Girouard på en tripp till Jubalandet strax efter regntiden, då landet var grönt och floden full av vatten. Han färdades uppför floden till Mfudu och blev mycket betagen i landet. Det syntes honom kunna bliva ett nytt Egypten och kanske ännu bättre, ty marken var mera fruktbar, och med bevattning skulle landet ge oerhörda skördar. Kostnadsförslag uppgjordes för dammar, kanaler och bevattning, ett på £ 2000,000 och ett på £ 3500,000. Vidare började guvernören underhandlingar med de stora bomullskompanierna i Manchester, att de skulle

övertaga hela nedre Gosha för bomullsodling. Jubalandet och särskilt Gosha kom i ropet. Stora tankar tänktes, och drömmar drömdes om guld och gröna skogar. Agriopolo, som gick och såg på sina stora ångplogar utan att kunna sätta dem i gång, begagnade sig av den gynnsamma stämningen för Jubalandet, for till England och lyckades bilda ett kompani, så att han fick rörelsekapital för sina plogar. En mr. Rayne kom med ett färdigt hus och en ångpump och icke så litet pengar och begynte bryta bygd i skogen. Manchesterbolaget visade sig hägat för guvernörens förslag, men regeringen skulle först göra några experiment för att visa, att landet var tjänligt för bomullsodling. Ett litet experimentalfält anlades vid Alexandra och bomullsfrö gavs åt mr Rayne och Agriopolo att experimentera med, och resultaten skulle delgivas Manchesterkompaniet. Experimenten utföllo icke synnerligen gynnsamma under 1911, delvis beroende på bristande skötsel. Endast en liten del av regeringens experimentalfält i Alexandra gav fullt tillfredsställande resultat. Försöken fortsättas detta år i större skala. Agriopolo har 200 acres planterade, och resultatet synes bliva mycket bättre än föregående år. På mr. Raynes farm äro 40 acres planterade med bomull, men resultatet torde ej bliva förstklassigt på grund av vanskötsel. Ägaren har icke själv varit här, och en fyllbult blev satt till förvaltare. Huruvida Manchesterbolaget blir tillfredsställt med detta års experiment, vet jag ej, men av allt att döma blir nog regeringens projekt förr eller senare helt eller delvis genomfört. Jag har stärkts i denna övertygelse, då jag under denna resa sett, huru mycket fruktbart land ännu ligger ouppodlat. Och om det gällde att endast taga det ouppodlade landet i besittning, vore ju ingenting att säga däremot. Då det

även blir fråga om att taga de inföddas åker och förflytta dem till annan plats, kunna vi ju icke gilla regeringens åtgärd. Det är dock möjligt, att de få så riklig ersättning, att de gärna flytta. En stor

PÅ MISSIONSRESA I GOSHA.

rubbnings i förhållandena här blir det i alla fall. Under sådana förhållanden bliva massor av arbetare importerade till provinsen, antagligen från de hedniska stammarna kikuyu, kavirondo och wakamba.

En mycket större uppgift skulle möta oss med oerhört stora svårigheter, ty de flesta kolonister och representanter för kompanierna äro allt annat än missionsvänliga, det ha vi redan fått erfara. Jag har stärkts i den övertygelsen, att de nya förhållandena komma att kräva av oss nya arbetsmetoder. Endast direkta missionsarbetare göra ej tillfyllest. *Kristna kolonister* skulle ofta kunna utträtta mera för evangelii utbredning än direkta missionsarbetare, i synnerhet om de arbeta i samförstånd med de senare. Det skulle även ställa sig billigare och bliva mera fostrande för dessa folk än det närvarande systemet. Om en gudfruktig man komme hit ut och upptoge en farm på lämpligt ställe, så vore först och främst bland hans egna arbetare rika tillfällen att verka Guds verk; han kunde ju därvid få hjälp av en direkt missionsarbetare. Om av hans arbetare några vunnos för Herren och visade sig av helt hjärta vilja tjäna Herren, kunde dessa söka tjänst hos andra farmare och då komma i tillfälle att utöva inflytande på dessa arbetare. Om de vore läs- och skrivkunniga, kunde de få anställning som förmän och bokhållare, och deras inflytande bleve större. Därigenom kunde den heliga elden inkomma på många ställen, där den eljest endast med svårighet skulle kunna tändas. — Det är dock ej blott såsom jordbrukare, som en gudfruktig kolonist kunde tjäna missionen. Jag erinrade om, vid tal om skogarna, att i dem fanns virke för dörrar och fönster och möbler. Om en praktisk man toge sig för med att arbeta upp denna fabrikation, skulle han helt visst kunna göra mycket för missionen, kanske skaffa den sympati och respekt både hos regering och kolonister, ty de behöva sådana saker, och nu måste de tagas från Mombasa eller Indien. Att även en sådan gren av missionsverksamhet skulle få hinder

och svårigheter att kämpa med, lider ej något tvivel, men helt visst skulle mycket kunna uträttas på den vägen.

Det är ej nu tid att närmare ingå på sättet för dessa tankars realiserande. Om förslaget vinner någon anklang och personer finnas, som vilja på detta sättet tjäna missionen, kan det vara tid att närmare utveckla dessa planer. Vill nu blott säga, att icke missionsmedel, skänkta för direkt missionsarbete, skulle användas för detta ändamål, utan denna mission skulle i ekonomiskt hänseende ordnas såsom en särskild affär, och jag tror, att stora summor insättas hemma i Sverige i företag, som från ekonomisk synpunkt äro vanskligare, än vad jag här föreslagit. Snar hjälp är dubbel hjälp! Må Gud få leda oss rätt!

Serrenli.

Efter att ha färdats fjorton dagar mot strömmen och suttit två dagar på sandbankarna vid Lowita, nådde vi Serrenli vid middagstiden den 9 sept. Det är, som förut sagts, ett nybygge, beläget på en låg, skogklädd kalkstensås. Skogen är nu i det närmaste avröjd på stadsområdet. Platsen bär dock mera prägel av ett soldatläger än en stad. Ett kompani bor ännu i tält, ävensom deras officerare. Två kompanier ha byggt åt sig ganska anspråkslösa hyddor, och deras officerares hus äro endast trähus med palmbladstak, dock försedda med luftiga verandor. Ett mera stabilt hus håller man på att bygga, och det är snart färdigt. Det är ett stenhus med plåttak, innehållande magasin, fängelse, ammunitionsrum och kassavalv. Soldaterna få utföra nästan allt arbete. Endast två murare och en timmerman äro anställda. Att bränna kalk, hämta trä och sten få soldaterna göra. De ha också

hämtat ganska mycket trä från skogen för uppförandet av bättre soldatbostäder. En plåt-barack från Kismayu har också blivit uppsänd hit, så att både soldater och officerare få bättre bostäder med tiden. Den civila delen av den reglerade staden bestod endast av 24 hus, ordnade i fyra rader med breda gator emellan dem. I tio av dess små trähus med palm- eller grästak fanns det butiker. Det är araberna, som här sköta affärerna med undantag av en butik, som tillhör ångbåtsbolaget. Vid utkanten av stadsområdet finnas ett par grupper av somalhyddor, tillsammans 28. Vidare finnes där en helt liten by av goshafolk. I närheten måtte finnas rätt mycket somalier, ty en mängd somalikvinnor och barn kommo in varje dag för att sälja mjölk. Ett rätt stort antal hämtade också sitt vatten vid vattenplatsen i Serrenli. Mjölk och kött är billigt där, och riklig tillgång finnes därpå, men säd finnes icke mycket i trakten, endast något durra. Landet där är nog i allmänhet icke mycket ägnat för åkerbruk. Norr om Serrenli finnes ett icke obetydligt område lämpligt för sädesodling. Den närmast liggande delen har dock regeringen lagt beslag på för att odla säd för soldaternas behov. Ännu ha dessa dock ej odlat mycken säd, men de ha rätt fina köksträdgårdar.

Innan jag steg i land, hade jag glädjen bliva hälsad välkommen av vår käre *Andrea*, den förste soldaten, som döptes i Yonti. Det var kärt att träffa honom och se hans glada ansikte. Och av allt att döma synes han ha hållit sig uppe i den farliga omgivningen och behållit gemenskapen med Herren. Även andra soldater, som fått mer eller mindre undervisning i Yonti, var det roligt att träffa; ävensom några kristna och katekumener från ett Nyassakompani, som stannade två veckor i Yonti vid fär-

den upp till Serrenli. Vi samlades varje afton i Andreas hydda, så många den rymde och åtskilliga utanför dörren. Vi läste, bådo och sjöngo. Det kändes så gott att vara tillsamman med dem där inne i de eljest av missionen oberörda trakterna. Det kändes tungt att skiljas från dem utan att kunna giva löfte om att komma tillbaka snart eller vara i stånd att sända dem en infödd lärare. På hemvägen mötte jag en av de sist döpta soldaterna, Jibril, jämte en kristen soldat från Mombasa, som också skulle stationeras i Serrenli för någon tid. En annan av våra kristna har nyligen slutat sin tjänstgöring och kom ned från Serrenli, kort innan jag reste dit upp. Det var en stor saknad att icke träffa vår käre Paolo där. Hans tid i Serrenli blev ej lång. Han kom dit mot slutet av juni, och han dog av hjärtslag den 15:de juli och blev begravnen efter kristen sed av löjtnant Dickensen, som också i ett brev till mig uttalade sig mycket berömmande om sin avlidne korporal. Vi ha det hoppet, att han gått till sin frälsare. Det var skönt att se det enkla, vackra korset på hans grav, uppsatt av de kristna soldaterna. På kyrkogården fanns ett trettiotal soldatgravar över offer för den förut omnämnda sjukdomen »beriberi», som härjade bland soldaterna mot slutet av förra året och början av detta (1912). Ett trettiotal av denna sjukdoms offer ligga begravna nere vid Saghali. Endast på en av dessa gravar var korset upprest. Det var vemodigt men dock ej bittert smärtsamt att stå vid vår käre Paolos grav. Vi avundades honom icke vilan, men vi hade hoppats, att han skulle blivit en korsets banerförare i Moyale. Det var en av honom vid flera tillfällen uttalad önskan.

Med avseende på klimatet kan jag icke mycket säga. Någon febertrakt är det helt visst icke, i synnerhet nu, då skogen, som alls icke är så tät och

frodig som goshaskogen, blivit undanröjd. Även de, som bott där någon tid, anse det icke för en feberplats. Den sjukdom, som härjade bland nubiesoldaterna (endemic neuritis = beriberi) var nog icke förorsakad av klimatet, utan sannolikt var det otjänlig föda och andra orsaker, som förorsakade den. Men solen känns starkare där uppe än nere vid kusten, troligen emedan de svala havsvindarna icke där uppe ha samma inflytande som nere vid kusten. December—mars anses vara varmast.

Oaktat den fastboende befolkningen i Serrenli ännu icke är synnerligen stor, vore det dock önskvärt att snart få en missionsarbetare stationerad där. Verksamheten bland soldaterna har här nere icke visat sig fruktlös, och där är en mycket större soldatstyrka förlagd än här. Vidare måste man komma ihåg, att det är behöfligt för förbindelsen med Moyale. Dessutom är det tämligen säkert, att Serrenli, såsom varande slutstationen för ångbåtarna på Jubaflo den, skall få sin fastboende befolkning betydligt ökad under den närmaste tiden och bliva flitigt besökt av handelsmän från det inre av landet.

Min färd dit upp gällde icke blott att få kännedom om Serrenli och de möjligheter, där kunde förfinnas, utan även och ännu mer

möjligheterna att komma till Moyale.

Det som gav mig visshet om, att det var rätta tiden för resan till Serrenli, var kännedomen om, att distriktsguvernören för Norra gränsprovinsen, mr. Hope, vid den tiden var i Serrenli. Då vi kommo till Anole, något mer än två dagsresor från Serrenli, fingo vi höra om röveri bland somalierna, och att mr. Hope med en militärstyrka gått till mariyehanfolket. Det var en missräkning för mig, att Hope

hade gått, och jag visste, att jag ej kunde dröja många dagar i Serrenli, men trångmål driver till bön, och Gud hör bön. Just den dag, vi anlände till Serrenli, kom Hope tillbaka från sin resa, och jag fick träffa honom följande dag.

Mr. Hope har haft sitt residens i Masarbit, men har under detta år varit på resor nästan ständigt. Han har genomströvat den vidsträckta provinsen i alla riktningar bland somalier och boranna med en eskort av endast 10 soldater. Han känner därför vägar och folk där uppe bättre än någon annan europé. Jag vill därför meddela några uppgifter, jag fick av honom.

Angående vägar till Moyale kan man tala om tre sådana. En går från *Nairobi* över *Masarbit*. Avståndet mellan Nairobi och Masarbit är omkring 20 dagsresor. Första hälften av denna väg går genom trakter, där man ej kan använda last- eller riddjur utan måste använda bärare. På den andra delen finnes möjligheten för oxkärror eller kameler. Vägen från Masarbit till Moyale går till stor del över vulkaniska slaggfält, som sakna nästan all växtlighet, och där är alltid vattenbrist, så att man måste vara beredd på 5 dagars färd i sträck utan vatten. Masarbit ligger på en bergkulle, något över 3,000 fot hög, mitt i låglandet. Där är ingen fastboende befolkning, och det har haft betydelse endast som regeringens upplagsplats av livsmedel. Hope har där haft sitt residens men skall nu flytta därifrån till Moyale. Den andra vägen går från *Kismayu* över *Affmadu* och *Wajir*. På hela den vägen kunna kameler användas, dock ej under regntiden, enär kameler ej kunna gå på slipprig mark. Avståndet från Kismayu till Affmadu beräknas till 4 dagar och från Affmadu till Wajir omkring 10 dagar. I Wajir är nu en distriktsguvernör mr. Deck stationerad

sedan december förlidet år och har där byggt ett stenhus. Avståndet mellan Wajir och Moyale har jag glömt att anteckna, men det torde ej vara mycket över 10 dagar. Vattenbrist för 4 à 5 dagsmarscher förekommer mellan Affmadu och Wajir så väl som mellan Wajir och Moyale. Denna väg kanske framdeles kan vara att reflektera på under vissa årstider, men ännu är den ej tillräckligt trygg. Utan tillräcklig militäreskort torde icke någon europé få tillåtelse att gå den vägen. Hope var lite ängslig för Deck, ty han har till sitt förfogande endast 15 soldater och väl lika många beväpnade kamelvaktare, och somalierna svärma omkring Wajir i tusental. Även ett stort antal boranna finnas där. Denna plats kanske snart nog kan bli tjänlig för missionsverksamhet bland somalier så väl som boranna, men ännu torde det vara något tidigt.

Den tredje vägen går från *Serrenli* över *Elwak* till *Moyale*. Den resan kräver omkring 20 dagar med lastkameler. Regntiden är, som förut nämnts, icke tjänlig för kamelfärd. Strax efter regntiden är det bäst; då finnes tillräckligt med vatten, men det torkar snart ut, så att man under den torra årstiden måste vara beredd på 5 dagars vandring utan vatten, en sträcka mellan Serrenli och Elwak, och likaledes en sträcka mellan sistnämnda plats och Moyale. Juli — sept. äro de bästa månaderna för den färden, enär vattenbristen då icke är så svår. I det hänseendet är juli allra bäst. Vidare är det under den tiden svalare. Under dec.—mars är solen stark, och en ökenfärd vid den tiden är nog vida mer ansträngande för både människor och djur.

Kapten Aylmers är för närvarande ute på en undersökningsfärd, dels för att söka utforska, om ej vattenbrunnar kunna grävas på flera ställen, och dels för att utse platser för två mellanstationer

på denna väg, där regeringen tänker placera små militärposter och upplägga förråd. Var dessa mellanstationer komma att bli, är ännu icke bestämt, men det är troligt, att en av dem blir Elwak. Om missionen på dessa platser framdeles kunde placera åtminstone infödda medarbetare, underlättades förbindelsen betydligt.

Vägen Serrenli—Moyale förordades av Hope såsom den fördelaktigaste, särskilt under den tid, då båtarna gå till Serrenli. Båtarnas seglotionstid på Juba är juni—nov. och sammanfaller sålunda med den bästa tiden för färden till Moyale.

Moyale ligger på en 4,000 fot hög bergplata, som utgår från det egentliga abessinska höglandet, och icke på en enstaka bergkulle såsom Masarbit. Mellan Moyale och abessinska höglandet finnes intet lågland. Jorden är odlingsbar, men borannafolket äro inga åkerbrukare. De ha icke lust att odla jord, de vilja endast följa sin boskap. I Moyale samlas ibland mer boskap, än vattentillgången medger, så att det ibland kan bli smått om vatten. Huruvida något kan göras för att skaffa bättre brunnar, är ännu ej uttrönt. En officer med ett halvt kompani soldater är stationerad där, och Hope skall nu flytta sitt högkvarter dit och hava en assisterande distrikts-guvernör i Masarbit. Från Moyale till Adis Abeba är 30 dagars kamelväg, men postbudet går på 22 dagar. Till det egentliga abessinska höglandet är 8 å 10 dagsresor, och detsamma är avståndet till den närmaste telegrafstationen i Abessinien, men abessinerna ha för avsikt att utsträcka sitt telegrafnät ända till gränsen för sitt intresseområde nära Moyale. Mjök och kött finnes i riklig mängd i Moyale; säd, korn och durra kommer dit från Abessinien, men tillförseln är ojämn, så att man ej alltid kan lita på den utan måste ha förråd. Tull måste er-

läggas vid abessinska gränsen för varor, som utföras: 1 thaler för varje kamellast och $\frac{1}{2}$ thaler för varje mulåsnelast. Hästar och mulåsnor ha uppköpts i mängd här i trakten och sänts till Nairobi, men nu har abessinska regeringen utfärdat förbud mot utförsel av riddjur, så att något större antal står ej att få för köpmännen, men för eget behov finnes det nog tillräckligt.

Mr. Hope gav även några upplysningar om sättet att resa, särskilt i trakter av vattenbrist. Vatten medföres i koppartankar, rymmande något över 50 liter. För varje infödd, som medföljde karavanen, beräknades 3 $\frac{1}{2}$ liter vatten per dag, det skulle vara för alla hans behov samt till att dricka och koka mat. Det vore fördelaktigt att mäta ut åt var och en 2 $\frac{1}{2}$ liter vatten under middagsvilan, då de kunde koka sin mat, och spara en liter åt dem, tills de kommo fram till lägerplatsen på kvällen. Då de infödda få så litet vatten, kunna de icke gärna koka ris, utan brukade han slakta en ox eller kamel åt dem, och de torkade köttet i solen och åto det under sådana dagar, då de fingo vatten efter mått. För sig själv beräknade han 7 liter vatten för sin matkokning, diskning, drickning och toalett. Han sade, att det var så påkostande att gå dag efter dag i solhätta och damm utan att kunna få ett bad. Han hade ofta en mulåsna att rida på, och hon måste ha 6 liter vatten om dagen, som han gav henne, då de kommo till den plats, där de skulle hålla middagsrast, ty om hon icke fick vatten då, ville hon ingenting äta. Ofta tog dock Hope först mulåsnans vatten och slog över sig själv i badbaljan, innan mulåsnan fick det. Naturligtvis kunde han ej använda tvål vid det badet. För några månader sedan kom han till sitt hus i Masarbit efter att ha bott i tält i två månader. Han hade då beräknat att slippa vila i tältet utan få bo

i hus i 10 dagar. Men dagen innan han kom hem, hade hans tjänare gjort upp eld i huset för att torka det nylagade jordgolvet, och det tog eld i taket, och hela taket brann av. Visserligen stod det mesta av jordväggarna kvar, men taklösa voro de av intet värde, och så fick han bo i tält även under de tio dagarna. Som han nu tänker slå ned sina bopålar i Moyale, står hans hus i Masarbit ännu taklöst.

På förfrågan om tillåtelse för vår mission att komma till Moyale sade han sig icke hava något emot det. Han menade dock, att vägen ännu icke var riktigt trygg, men hoppades, att förhållandena under loppet av 6 månader skulle bliva ordnade. Vidare erinrade han om svårigheterna vid proviantering, och han kunde icke ikläda sig något ansvar att anskaffa livsmedel åt oss. Det hände, att köpmän och sportsmän, som voro på resor där uppe, kommo till honom alldeles utblottade och ville, att han skulle skaffa dem livsmedel. Det var ganska svårt för honom, ty det hade icke alltid varit så lätt för honom att anskaffa, vad han behövde för sig och sitt folk. Det fanns butiker i Moyale, sade han, arabbutiker och en indiebutik, men det hade varit svårt för ägarne ibland att få dit sina varor. Han trodde dock, att det skulle bliva bättre, då vägen blev trygg mellan Serrenli och Moyale.

Jag svarade, att vår mission icke ville ligga honom till last i fråga om livsmedel, utan vi skulle försöka anskaffa själva, vad vårt folk behövde. Det var ej vår sed att i sådana hänseenden besvara regeringen, och vi vore ej obekanta med de afrikanska förhållandena. Dessutom fäste han uppmärksamhet på, att Moyale låg nära abessinska gränsen, och det fordras försiktighet att ej komma i konflikt med abessinarne. Härvid svarade jag, att vi nog hade kännedom om, att förhållandena där

uppe voro ömtåliga, och jag trodde, att vår styrelse skulle sända dit personer, som hade erfarenhet och insikt i dessa saker. Dessutom skulle våra missionsarbetare ställa sig till efter rättelse de förordningar, han ansåg sig böra giva.

Därefter sade han åter, att han ej hade något emot, att vi kommo dit, och gav det rådet, att vi snarast möjligt skulle inlämna ansökan till generalguvernören i Nairobi. Han ansåg det vara bäst att komma dit, innan mohammedanismen finge för starkt fotfäste. Även andra skäl anförde han för att icke dröja med ansökan. Vi kommo då överens om, att vi skulle försöka ha ansökan färdig att överlämnas till honom, då han i början av dec. komme ned till Kismayu på resa till Nairobi, där generalguvernören bor, så skulle han framföra den till denne.

Därmed var mitt uppdrag fullgjort, och jag tyckte mig ha orsak att tacka Gud. Jag hade icke väntat mig mer av resan. Visserligen är ingenting ännu avgjort, och man kan ju icke med någon säkerhet räkna ut, vad den nye generalguvernören skall svara på en dylik ansökan, men då provinsguvernören förordar den, synas utsiktorna icke så mörka. Dock böra vi ej försumma att framlägga saken för Herren och utbedja oss nåden att få sända evangeliibudbärare till Boranna och att även på den vägen komma i beröring med vår mission i norra Galla.

